

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXXII. — Wydana i rozesłana dnia 25. kwietnia 1913.

Treść: *M* 67. Ustawa, dotycząca zapobiegania chorobom zaraźliwym oraz ich zwalczania.

67.

Ustawa z dnia 14. kwietnia 1913, dotycząca zapobiegania chorobom zaraźliwym oraz ich zwalczania.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam,
co następuje:

Część I.

Uzyskanie wiadomości o chorobie.

§ 1.

Choroby, podlegające obowiązkowi doniesienia.

Chorobami, podlegającymi obowiązkowi doniesienia, są po myśli niniejszej ustawy:

1. szkarlatyna,
2. błonica,
3. tyfus brzuszny,
4. biegunka krwawa (dysenterya),
5. nagminne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych,
6. gorączka połogowa,
7. tyfus plamisty,
8. ospa,
9. cholera azyatycka,
10. dżuma,
11. tyfus powrotny,
12. trąd (lepra),
13. egipskie zapalenie oczu (trachoma),
14. żółta febra,
15. wąglik,

16. nosacizna,

17. wściekliczna oraz ukąszenie przez zwierzęta, chore na wścieklicznę, lub u których zachodzi podejrzenie co do tej choroby.

Jeżeli choroba, niewymieniona w ustępie pierwszym, występuje w szczególności w miejscach leczniczych, zakładach i internatach wśród takich objawów lub wśród takich stosunków, które powodują obawę rozszerzenia się jej w sposób niebezpieczny lub w znacznym rozmiarze, natenczas można chorobę tę w drodze rozporządzenia poddać obowiązkowi doniesienia w ogólności, na pewien znaczony czas lub ze względu na dokładnie oznaczone obszary.

§ 2.

Uskutecznienie doniesienia.

O każdym przypadku zasłabnięcia na chorobę, podlegającą obowiązkowi doniesienia, o śmierci osoby, dotkniętej chorobą tego rodzaju, oraz o każdym podejrzeniu co do takiego zasłabnięcia lub takiego przypadku śmierci musi się donieść bezzwłocznie naczelnikowi tej gminy, na której obszarze przebywa osoba chora lub o chorobę podejrzana albo na której obszarze śmierć nastąpiła, wymieniając przytem imię i nazwisko, wiek oraz mieszkanie osoby chorej lub zmarłej, tudzież, o ile możności, nazwę choroby. Samo tylko podejrzenie co do gorączki połogowej nie uzasadnia obowiązku doniesienia. Nadto można w drodze rozporządzenia zarządzić w ogólności lub na pewien czas albo ze względu na pewne oznaczone choroby, podlegające obowiązkowi doniesienia, aby o tych przypadkach, co do których zachodzi obowiązek doniesienia, a które tyczą się ucznia, osoby udzielającej nauki lub służącego szkolnego, odnoszono kierownictwu szkoły.

Obowiązek doniesienia rozpoczyna się z chwilą, kiedy osoba, obowiązana do doniesienia, wie o tem, że zachodzi przypadek, podlegający obowiązkowi doniesienia, albo może to przypuścić na podstawie swojego wykształcenia zawodowego lub na podstawie okoliczności towarzyszących, które każdy łatwo może poznać.

Rozporządzenie określi formę tego doniesienia.

§ 3.

Osoby, obowiązane do doniesienia.

Do uskutecznienia doniesienia obowiązani są:

1. lekarz, wezwany do porady, w szpitalach zaś, zakładach położniczych oraz w innych zakładach humanitarnych kierownik zakładu lub naczelnik oddziału, obowiązany do tego na podstawie osobnych przepisów;

2. akuszerka, wezwana do pomocy;

3. osoby, trudniące się zawodowo pielęgnacją, które zajmują się pieczą nad chorym;

4. kierujący gospodarstwem domowym (kierownik zakładu) lub osoba, której poruczono prowadzenie gospodarstwa domowego (kierownictwo zakładu) w jego zastępstwie;

5. przełożeni publicznych i prywatnych zakładów naukowych i ogródków dla dzieci odnośnie do uczniów, osób udzielających nauki i służących szkolnych, podległych ich kierownictwu;

6. właściciel mieszkania lub osoba, której powierzono pieczę nad mieszkaniem w jego zastępstwie;

7. właściciele przemysłów gospodnich i szynkarskich oraz zastępcy ich, zatwierdzeni przez władzę, odnośnie do osób, znajdujących u nich pomieszczenie, lub pozostających u nich w służbie;

8. właściciel domu lub osoba, której powierzono utrzymywanie porządku w domu;

9. w przypadkach, wymienionych § 1. punktach 15., 16. i 17., także lekarze weterynaryjni, o ile podczas wykonywania swego zawodu dowiedzą się o zarażeniu się człowieka albo o podejrzeniu, zachodzącym co do zarażenia się;

10. oglądacze zwłok.

Obowiązek doniesienia ciąży na osobach, wymienionych pod l. 2. do 8., tylko wtedy, jeżeli niema osoby obowiązanej, wymienionej wcześniej w powyższym wyczerpującym pod l. 1. do 7.

§ 4.

Dalsze doniesienie do władz sanitarnych.

O każdym doniesieniu oraz o każdym innym spostrzeżeniu przypadku zasłabnięcia lub śmierci, podlegającego obowiązkowi doniesienia, winien naczelnik gminy zawiadomić natychmiast polityczną

władzę powiatową, o ile odnośna gmina sama nie załatwia spraw zarządu politycznego. Władzy tej zastrzega się prawo zarządzenia, aby wpływające w dalszym ciągu doniesienia przedkładano peryodycznie.

Naczelnik gminy oraz osoby obowiązane do doniesienia, wymienione w § 3., punkt 1., winny nadto o każdym pierwszym przypadku zasłabnięcia lub podejrzenia co do zasłabnięcia na szkarlatynę, błonicę, tyfus plamisty, ospę, cholera azyatycką, dżumę lub egipskie zapalenie oczu donieść natychmiast politycznej władzy powiatowej, w miastach zaś z własnym statutem politycznej władzy krajowej i to telegraficznie, telefonicznie lub, o ileby w ten sposób nie można było uskutecznić doniesienia, przez własnego posłańca.

§ 5.

Dochodzenia co do pojawienia się choroby.

Władze właściwe winny na skutek każdego doniesienia oraz wskutek każdego podejrzenia co do pojawienia się choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia, wdrożyć bezzwłocznie za pośrednictwem lekarzy, których mają do rozporządzenia, dochodzenia i badania, potrzebne do ustalenia choroby. W celu ustalenia zarodków choroby należy przytem w miarę możliwości korzystać z pomocy zawodowych zakładów dla badania.

W rozporządzeniu określi się warunki, pod jakimi można przy tych dochodzeniach otwierać zwłoki i badać części zwłok, oraz wymieni się organa, które mogą dokonywać tych czynności.

Część II.

Zarządzenia w celu zapobiegania chorobom, podlegającym obowiązkowi doniesienia, oraz w celu zwalczania tych chorób.

§ 6.

Odrożenie zarządzeń w razie pojawienia się chorób, podlegających obowiązkowi doniesienia.

W każdym przypadku pojawienia się choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia, oraz w każdym przypadku podejrzenia co do choroby tego rodzaju, należy oprócz dochodzeń, wymaganych ewentualnie po myśli § 5., wydać bezzwłocznie w myśl następujących postanowień zarządzenia, potrzebne dla zapobieżenia rozszerzeniu się odnośnej choroby, a to na czas niebezpieczeństwa zarażenia.

W każdej gminie na dotkniętym chorobą obszarze należy ogłaszać zarządzenia, przeznaczone dla powszechnej wiadomości, w sposób w miejscu

zwyczajny, a w miarę potrzeby w dziennikach, przeznaczonych na ogłoszenia urzędowe. W podobny sposób należy również ogłosić bezzwłocznie uchylene takich zarządzeń.

§ 7.

Odosobnienie chorych.

W rozporządzeniu oznaczy się te choroby, podlegające obowiązkowi doniesienia, przy których pojawieniu się należy odosobnić osoby, dotknięte temi chorobami lub o nie podejrzane. Przytem należy także określić sposób, w jaki ma się przeprowadzić to odosobnienie przy każdej z tych chorób.

Jeżeli w mieszkaniu chorego nie można w odpowiedni sposób dokonać tego odosobnienia po myśli wydanych zarządzeń lub jeżeli się tego odosobnienia nie uskuteczni, wówczas należy chorego umieścić w zakładzie dla chorych lub w innej odpowiedniej ubikacji, o ile można chorego przewieźć bez narażenia go na niebezpieczeństwo.

Tam, gdzie to jest wskazane przez wzgląd na stosunki miejscowe, należy w celu odosobnienia przygotować na czas odpowiednie ubikacje i uznane za dopuszczalne środki przewozu, względnie urządzić przenośne baraki szpitalne, wyposażone w wszelkie potrzebne urządzenia i personal.

Z wyjątkiem przypadków odosobnienia chorego po myśli ustępu drugiego można przewieźć chorego z mieszkania, w którym się znajduje, jedynie za zezwoleniem władzy oraz przestrzegając ściśle środków ostrożności, zarządzonych w tym względzie przez władzę.

Zezwolenia tego można udzielić tylko wtedy, jeżeli nie zachodzi obawa narażenia przez to na niebezpieczeństwo interesów publicznych, i jeżeli chorego ma się przewieźć do zakładu, przeznaczonego do przyjmowania takich chorych, lub przewiezienie jego okazuje się konieczne ze względu na zachodzące okoliczności.

§ 8.

Odkazanie.

Przedmioty i ubikacje, które przypuszczalnie noszą w sobie zarodki choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia (co do których zachodzi podejrzenie zarażenia), mają być urzędowo odkazane. Jeżeli odpowiednie celowi odkazanie nie da się uskuteczyć albo jest za kosztowne w stosunku do wartości przedmiotu, należy przedmiot odnośny zniszczyć.

Przedmiotów, co do których zachodzi podejrzenie zarażenia, nie można usuwać od odkazania lub przed zniszczeniem oraz wynosić ich z mieszkania przed uskuteczeniem tych czynności.

Osoba, obowiązana po myśli § 3. do doniesienia o odnośnym wypadku, winna donieść w sposób, przepisany w § 2. o przeprowadzeniu odkazania.

Odkazanie należy w miarę potrzeby uskuteczyć pod kierownictwem zawodowych organów.

Szczegółowe przepisy o wdrożeniu oraz o sposobie przeprowadzenia odkazania i zniszczenia przedmiotów wyda się w rozporządzeniu.

§ 9.

Wykluczenie pewnych osób z zakładów naukowych.

Mieszkańców miejscowości lub domów, w których pojawiła się choroba, podlegająca obowiązkowi doniesienia, można wykluczyć od uczęszczania do zakładów naukowych, ogródków dla dzieci lub tym podobnych zakładów.

O wykluczeniu należy zawiadomić kierownictwo zakładu.

Za przestrzeganie tego zakazu odpowiedzialne są tak same wykluczone osoby, przy nieletnich zaś ich ustawowi zastępcy, jak i organa zakładu, powołane do czuwania nad uczęszczaniem do niego.

§ 310.

Ograniczenie używania wody i inne środki ostrożności.

W miejscowościach, w których pojawiła się choroba, podlegająca obowiązkowi doniesienia, albo które zagrożone są przez chorobę, powstałą gdzie indziej, tudzież w okolicy takich miejscowości można ograniczyć używanie publicznych zakładów kąpielowych, pralni, wychodków publicznych lub zabronić ich używania oraz zarządzić inne odpowiednie środki ostrożności, o ile jest to wskazane dla zapobieżenia rozszerzaniu się choroby.

Taksamo można w razie pojawienia się tyfusu brzuszego, biegunki krwawej, tyfusu pianistego, cholery azyatyckiej, egipskiego zapalenia oczu lub węglika ograniczyć używanie źródeł, studni, wodociągów, potoków, stawów i innych wód lub zabronić ich używania.

Zakazy, wymienione w poprzednim ustępie, nie odnoszą się jednak do używania wody w celu wytwarzania siły poruszającej w celach komunikacyjnych i przemysłowych, natomiast odnoszą się do używania wody w celu wyrabiania i rozsprzedaży środków żywności oraz przedmiotów, służących dla przyjemności.

§ 11.

Ograniczenie obrotu środkami żywności

Można zabronić wydawania środków żywności z lokalów dla sprzedaży, z domu lub w razie potrzeby

z poszczególnych obszarów, w których pojawiła się szkarlatyna, błonica, tyfus brzuszny, biegunka krwawa, tyfus plamisty, ospa, cholera azyatycka, dżuma lub egipskie zapalenie oczu, albo też wydawanie to uczynić zależnem od zachowania pewnych ostrożności.

§ 12.

Zamknięcie mieszkań, zakaz obrzędów pogrzebowych.

W razie pojawienia się szkarlatyny, błonicy, tyfusu plamistego, ospy, cholery azyatyckiej lub dżumy nie wolno osobom niepowołanym przed skutecznieniem odkażenia wchodzić do ubikacji, podejrzanych o możliwość zarażenia, urządzać w tym samym domu uczt pogrzebowych oraz innych obrzędów pogrzebowych.

W rozporządzeniu można postanowić, że ten sam zakaz ma obowiązywać w razie pojawienia się także innych chorób, podlegających obowiązkowi doniesienia.

§ 13.

Zarządzenia odnośnie do zwłok.

Zwłoki osób, które chorowały na tyfus plamisty, ospę, cholere azyatycką, dżumę należy z możliwym pośpiechem przewieźć do kostnicy.

W razie pojawienia się szkarlatyny, dyfteryi, węgliką lub nosacizny można również zarządzić przewiezienie do kostnicy zwłok osób, które były dotknięte którąś z tych chorób.

Jeżeli zwłok nie można przewieźć do kostnicy, należy je aż do pogrzebania przechowywać w ten sposób w odosobnieniu, aby osoby niepowołane nie miały dostępu do zwłok.

W razie potrzeby należy dokonać przewiezienia lub odosobnienia zwłok w drodze przymusowej.

W rozporządzeniu wyda się szczegółowe przepisy o wkładaniu do trumny, przewożeniu i grzebaniu takich zwłok oraz o urządzeniu kostnic.

§ 14.

Tępienie zwierząt.

W celu zapobieżenia rozszerzaniu się tyfusu plamistego, dżumy, tyfusu powrotnego lub żółtej febry można wydać zarządzenia celem tępienia i usuwania szczurów, myszy i robactwa.

Te same zarządzenia można wydać w drodze rozporządzenia także w razie pojawienia się innych chorób, podlegających obowiązkowi doniesienia.

§ 15.

Zarządzenia przeciw tłumnieniu gromadzeniu się większej ilości ludzi.

W razie pojawienia się tyfusu plamistego, ospy, cholery azyatyckiej, dżumy lub w razie gromadnego pojawiania się tyfusu brzuszno, biegunki krwawej lub egipskiego zapalenia oczu można zabronić w ogólności albo z ograniczeniem do pewnych przypadków lub pewnych okresów czasu i obszarów odbywania targów, uroczystości i innych szczególnych obchodów, powodujących tłumne gromadzenie się większej ilości ludzi.

§ 16.

Szczególne przepisy meldunkowe.

Dla miejscowości i obszarów, którym grozi niebezpieczeństwo powstania lub zawleczenia z innych okolic choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia, można wydać — nie czyniąc ujemy obowiązującym przepisom o meldunkowym — szczególne zarządzenia co do zgłaszania obcych i miejscowych oraz co do utrzymywania zgłoszeń tych w ewidencji.

§ 17.

Nadzór nad pewnymi osobami.

Osoby, które należy uważać za rozsądników zarodków choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia, można poddać osobnej policyjno-sanitarnej obserwacji i nadzorowi. W tym celu można na osoby te nałożyć szczególny obowiązek meldowania się i zarządzić peryodyczne badanie tych osób przez lekarza, w razie potrzeby zaś odkażenie i odosobnienie w ich mieszkaniu; jeżeli nie można dokonać w sposób odpowiedni odosobnienia w mieszkaniu, wolno zarządzić odosobnienie i zaopatrywanie w żywność w osobnych ubikacjach.

Jeżeli podejrzenie co do zarażenia odnosi się do tyfusu plamistego, ospy, cholery azyatyckiej lub dżumy, natenczas należy nad osobą, podejrzaną o możliwość zarażenia, rozciągnąć w każdym razie obserwację i nadzór po myśli poprzedniego ustępu.

Osobom, zajmującym się zawodowo leczeniem chorych, pieczą nad chorymi lub chowaniem zwłok, tudzież akuszerkom należy polecić przestrzeganie osobnych przepisów.

§ 18.

Zamknięcie zakładów naukowych.

W razie pojawienia się choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia, można orzec zupełne lub

częściowe zamknięcie zakładów naukowych, ogródków dla dzieci i tym podobnych zakładów. O tem zarządzeniu należy zawiadomić właściwą władzę szkolną, która winna bezzwłocznie uskutecznić to zamknięcie.

§ 19.

Zakaz handlu obnośnego.

W razie pojawienia się choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia, można zabronić wykonywania handlu odnośnego oraz wykonywania czynności zarobkowych sposobem wędrownym w obszarze jednej lub kilku miejscowości lub gmin.

Zakaz ten oraz jego zniesienie należy w miarę potrzeby ogłosić także w gminach okoliczających.

§ 20.

Ograniczenie ruchu przedsiębiorstw przemysłowych lub ich zamknięcie.

W razie pojawienia się szkarlatyny, błonicy, tyfusu brzuszego, tyfusu plamistego, ospy, cholery azyatyckiej, dżumy lub wągliką można zarządzić w pewnych oznaczonych obszarach zamknięcie takich pracowni dla wykonywania pewnych przemysłów, których prowadzenie pociąga za sobą szczególne niebezpieczeństwo rozszerzenia tych chorób, jeżeli i o ile utrzymanie ruchu przemysłowego wśród stosunków w nim zachodzących mogłoby przez rozszerzenie choroby spowodować nagle i groźne niebezpieczeństwo dla samych osób, zatrudnionych w przemyśle, oraz dla publiczności w ogóle.

W razie pojawienia się jednej z chorób, wymienionych w ustępie pierwszym, można przy zaistnieniu innych określonych tamże warunków ograniczyć ruch poszczególnych przedsiębiorstw z stałą pracownią, prowadzonych w sposób przemysłowy, albo zarządzić zamknięcie pracowni przemysłowej jakoteż zabronić poszczególnym osobom, stykającym się z chorymi, wchodzenia do pracowni przemysłowych.

Zamknięcie pracowni przemysłowej można jednak zarządzić dopiero wtedy, jeżeli tego wymaga całkiem niezwykłe niebezpieczeństwo.

W rozporządzeniu oznaczy się, o ile zarządzenia, określone w niniejszym paragrafie, można wydawać w razie pojawienia się innych chorób, podlegających obowiązkowi doniesienia.

§ 21.

Oznaczenie domów i mieszkań.

W razie pojawienia się tyfusu plamistego, ospy, cholery azyatyckiej lub dżumy można umieścić od-

powiednie oznaczenia na domach, w razie zaś pojawienia się szkarlatyny, błonicy, nagminnego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych na mieszkaniach, w których znajdują się chore osoby. Oznaczeń tych nie wolno usuwać przed uskutecznieniem odkażenia.

W rozporządzeniu oznaczy się formę tego oznaczenia.

§ 22.

Opróżnienie mieszkań.

Opróżnienie mieszkań i budynków, w których pojawił się wypadek tyfusu plamistego, ospy, cholery azyatyckiej lub dżumy można, wówczas zarządzić i przymusowo przeprowadzić, jeżeli środek ten w ogóle jest nieuchronny ze względu na potrzebę zabezpieczenia mieszkańców, którzy nie ulegli chorobie, oraz ze względu na potrzebę skutecznego zwalczania rozszerzania się choroby.

Oдноśnym mieszkańcom należy na ich żądanie dostarczyć odpowiedniego pomieszczenia i pożywienia i to, jeżeli nie mają odpowiednich środków, bezpłatnie.

§ 23.

Ograniczenia obrotu pewnymi przedmiotami.

W razie pojawienia się szkarlatyny, błonicy, tyfusu brzuszego, biegunki krwawej, tyfusu plamistego, ospy, cholery azyatyckiej, dżumy, egipskiego zapalenia oczu, wągliką lub nosacizny można zabronić obrotu przedmiotami, mogącymi być rozsadnikami zarodków tych chorób oraz pochodzącymi z obszaru, dotkniętego taką chorobą, albo obrót ten uczynić zależnym od zachowywania pewnych ostrożności.

§ 24.

Ograniczenia ruchu mieszkańców pewnych miejscowości.

W razie pojawienia się tyfusu plamistego, ospy, cholery azyatyckiej lub dżumy można wydać dla mieszkańców zarażonych miejscowości lub tymczasowych osad przepisy w celu ograniczenia ruchu.

Również można wydać zarządzenia, ograniczające stykanie się obcych z mieszkańcami takich miejscowości i osad.

§ 25.

Ograniczenia ruchu z zagranicą.

Na zasadzie obowiązujących ustaw i układów państwowych określi się w rozporządzeniu te zarządzenia, mające na celu zapobieżenie zawleczeniu

choroby z zagranicy, którym podlegać będzie wpuszczenie statków morskich oraz innych statków. służących dla ruchu osobowego i towarowego, dowóz i przewóz towarów i przedmiotów użytkowych, wreszcie zaś wpuszczenie i przewóz osób.

§ 26.

Przepisy, odnoszące się do zakładów przewozowych w krajach tutejszych.

Dla przedsiębiorstw publicznych zakładów przewozowych (kolei żelaznych, przedsiębiorstw żeglugi śródlądowej, tratów itd.) oraz dla ruchu w ich obrębie wyda się w rozporządzeniu przepisy, określające w jaki sposób oraz za pośrednictwem jakich organów należy przeprowadzać zarządzenia, określone w niniejszej ustawie a służące w celu zapobiegania chorobom, podlegającym obowiązkowi doniesienia, oraz w celu ich zwalczania.

Również wyda się w rozporządzeniu potrzebne zarządzenia odnośnie do stosowania postanowień niniejszej ustawy na okrętach, w budowlach portowych oraz innych obiektach, leżących na obszarze, podległym władzom morskim.

§ 27.

Lekarze epidemiczni.

Jeżeli w razie pojawienia się choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia, lekarze, znajdujący się na obszarze, dotkniętym chorobą, w pierwszym zaś rzędzie lekarze gminni i okręgowi nie wystarczają do skutecznego zwalczania choroby, można na czas zapotrzebowania ustanowić lekarzy epidemiczne.

Przy ustanowieniu lekarzy epidemiczne określi się ich pobory w drodze umowy z tem zastrzeżeniem, że mają oni pobierać w razie zachorowania pełną płacę także wtedy, jeżeli choroba ich nie powoduje niezdolności do pracy zawodowej.

§ 28.

Zarządzenia, odnoszące się do zarasków chorobotwórczych.

W rozporządzeniu można wydać osobne zarządzenia dla uskuteczniania badań zarasków chorobotwórczych oraz prac nad nimi, tudzież dla ich przechowywania i obrotu nimi.

Część III.

Odszkodowanie oraz ponoszenie kosztów.

§ 29.

Roszczenie o odszkodowanie.

Za przedmioty, poddane odkażeniu przez władzę po myśli przepisów niniejszej ustawy, które

przy tem w ten sposób uszkodzono, że nie można już używać ich zgodnie z przeznaczeniem, ludzie za przedmioty zniszczone uiszcza się stosowne wynagrodzenie.

Odszkodowanie należy wypłacić tej osobie, w której posiadaniu przedmiot odnośny się znajdował.

Za przedmioty, będące własnością publicznej korporacji (państwa, kraju, powiatu, gminy miejscowej, gminy szkolnej itd.) albo publicznego funduszu, nie uiszcza się odszkodowania.

§ 30.

Utrata roszczenia o odszkodowanie.

Utrata roszczenia o odszkodowanie następuje wówczas, jeżeli właściciel lub posiadacz przedmiotu dopuścił się ze względu na chorobę, której miało zapobiec lub którą miało zwalczać zarządzone odkażenie lub zniszczenie, działania lub zaniechania, sprzeciwiającego postanowieniom niniejszej ustawy lub wydanym na jej podstawie zarządzeniom.

Również następuje utrata roszczenia o odszkodowanie wówczas, jeżeli posiadacz przedmiotów uszkodzonych lub zniszczonych wziął dla siebie przedmioty te lub niektóre z nich, aczkolwiek wiedział lub na podstawie odnośnych okoliczności musiał przypuszczać, że one zawierały wążek choroby lub że miały być poddane odkażeniu wskutek zarządzenia władzy.

§ 31.

Zbadanie wysokości szkody.

Jeżeli szkody, wyrządzonej przez odkażenie lub zniszczenie, nie można zbadać w sposób dostateczny na podstawie oświadczenia właściciela, posiadacza lub przechowcy albo na podstawie innych odpowiednich danych, należy ją ocenić przed zwrotem lub zniszczeniem przez znawców, a gdzie tego uczynić nie można, przez bezstronnych świadków-pamiętników, którzy mogą ocenić wartość uszkodzonych przedmiotów.

Potrzeba ocenienia odpada, jeżeli właściciel lub posiadacz przedmiotu odnośnego oświadczy, że nie podnosi roszczenia o odszkodowanie.

§ 32.

Wynagrodzenie za utratę zarobku.

Osobom niezasobnym, w szczególności drobnym przemysłowcom, właścicielom małych posiadłości gruntowych, drobnym handlarzom oraz osobom, żyjącym z zarobku dziennego lub tygodniowego, bez wyjątku zaś tym, którzy nie płacą podatku osobisto-

dochodowego, płaci się za czas, przez który zarządzenie, wydane na zasadzie §§ 7., 17., 20. lub 22., przeszkodziło im w zarobkowaniu, wynagrodzenie, wynoszące 60 procent przyjętej w odnośnym powiecie sądowym płacy dziennej zwyczajnych robotników, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia. Wysokość płacy dziennej oznacza się po myśli § 7. ustawy z 30. marca 1888, Dz. u. p. Nr. 33.

Jeżeli osobie niezasobnej należy się według innych przepisów albo na zasadzie ubezpieczenia robotników na wypadek choroby wynagrodzenie za utratę zarobku przez czas trwania zarządzeń, wymienionych w ustępie pierwszym, wówczas uzupełnia się w przypadkach, wymienionych w ustępie pierwszym, wynagrodzenie to do przepisanej tamże wysokości.

Jeżeli wynagrodzenie, należące się osobie niezasobnej według innych przepisów, dosięga wysokości, określonej w ustępie pierwszym, lub wysokość tę przewyższa, wówczas nie stosuje się powyższych postanowień niniejszego paragrafu.

§ 33.

Czasokres do podniesienia roszczenia o odszkodowanie lub wynagrodzenie za utratę zarobku.

Roszczenie o odszkodowanie (§ 29.) lub o wynagrodzenie za utratę zarobku (§ 32.) należy podnieść w przeciągu dni 30 po skutecznieniu odkażenia lub zwrotu przedmiotu albo po zawiadomieniu o zniszczeniu, względnie po zawiadomieniu o zarządzeniu, wydanem po myśli §§ 7., 17., 20. lub 22. u tej władzy politycznej, w której okręgu wydano odnośne zarządzenie, w przeciwnym bowiem razie roszczenie gaśnie. Odszkodowanie, względnie wynagrodzenie należy wypłacić jak najprędzej.

§ 34.

Pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia dla lekarzy i dla pozostałej po nich rodziny.

Jeżeli lekarz zatrudniony w krajach tutejszych przy zwalczaniu choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia, stracił zdolność do zarobkowania lub poniósł śmierć, to należą się jemu, w razie zaś jego śmierci rodzinie po nim pozostałej pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia. Pobory emerytalne wynoszą co najmniej 2400 K, zaś pobory zaopatrzenia dla rodziny po nim pozostałej wymierza się w wysokości, ustanowionej dla urzędników państwowych VIII. klasy rangi; tytułem kwartału pośmiertnego należy się pozostałej po nim rodzinie co najmniej kwota 600 K. Przy przyznawaniu tych poborów emerytalnych i poborów zaopatrzenia oraz kwartału pośmiertnego należy zresztą przestrzegać ogólnych przepisów pensyjnych.

Jeżeli lekarzowi lub pozostałej po nim rodzinie należą się według innych przepisów pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia na podstawie jego stosunku służbowego, wówczas uzupełnia się je w przypadkach, określonych w ustępie pierwszym, do przepisanej tamże wysokości.

Jeżeli pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia, należące się według innych przepisów lekarzowi lub pozostałej po nim rodzinie na podstawie jego stosunku służbowego, dorównują wysokości, przepisanej w ustępie pierwszym lub ją przewyższają, wówczas nie stosuje się powyższych postanowień niniejszego paragrafu.

§ 35.

Pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia dla osób, zajmujących się pielęgnowaniem, oraz dla pozostałych po nich rodzin.

Jeżeli jakaś osoba, zajmująca się pielęgnowaniem, wskutek swego stałego lub przejściowego zatrudnienia w publicznej służbie sanitarnej przy zwalczaniu choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia, stracił zdolność do zarobkowania lub poniesie śmierć, należą się jej, w razie zaś jej śmierci, pozostałej po niej rodzinie pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia. Pobory emerytalne wynoszą co najmniej 600 K, pensja wdowia 300 K, dodatek na wychowanie 60 K, a pensja sieroca 150 K; tytułem kwartału pośmiertnego należy się pozostałej po niej rodzinie co najmniej kwota 150 K. Przy przyznawaniu tych poborów emerytalnych i poborów zaopatrzenia oraz kwartału pośmiertnego należy zresztą przestrzegać ogólnych przepisów pensyjnych.

Jeżeli osobie, zajmującej się pielęgnowaniem, lub pozostałej po niej rodzinie należą się według innych przepisów pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia na podstawie jej stosunku służbowego, wówczas uzupełnia się je w przypadkach, określonych w ustępie pierwszym, do przepisanej tamże wysokości.

Jeżeli pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia, należące się według innych przepisów osobie, zajmującej się pielęgnowaniem, lub pozostałej po niej rodzinie na podstawie jej stosunku służbowego, dorównują wysokości, przepisanej w ustępie pierwszym lub ją przewyższają, wówczas nie stosuje się powyższych postanowień niniejszego paragrafu.

Jeżeli osoba, zajmująca się pielęgnowaniem, zachoruje wśród warunków, określonych w ustępie pierwszym, a nie nastąpią przewidziane tam skutki, ma prawo do dalszego pobierania płacy.

Paragraf ten należy stosować także do osób, zatrudnionych przy przewożeniu chorych i przy odkażeniu po myśli § 8.

§ 36.

Pokrywanie kosztów przez skarb państwa.

Skarb państwa winien pokrywać:

- a) koszta osobnych doniesień po myśli § 4., ustęp 2.;
- b) koszta badań, uskuteczionych po myśli § 5. w państwowych zakładach dla badania;
- c) koszta łepienia zwierząt, które mogą spowodować rozszerzenie się zarodków chorób (§ 14.);
- d) koszta nadzoru i odosobnienia osób, podejrzanych o możliwość zarażenia (§ 17.);
- e) koszta dostarczenia pomieszczenia (§ 22.);
- f) koszta zarządzeń w celu ograniczenia ruchu mieszkańców zarażonych miejscowości i osad (§ 24.);
- g) należitości lekarzy epidemicznych (§ 27.);
- h) odszkodowania za przedmioty, uszkodzone lub zniszczone przy odkażeniu (§ 29. do 31.);
- i) wynagrodzenia za utratę zarobku (§ 32.);
- k) pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia dla lekarzy i pozostałych po nich rodzin (§ 34.);
- l) pobory emerytalne i pobory zaopatrzenia dla osób, zajmujących się pielęgnowaniem i pozostałych po nich rodzin (§ 35.);
- m) koszta czynności urzędowych, dokonywanych przez władze i organa państwowe przy wykonywaniu niniejszej ustawy.

Polityczna władza krajowa ma orzekać o roszczeniach, podnoszonych na zasadzie poprzednich postanowień, z dopuszczeniem odwołania do Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Rząd winien w razie pojawienia się lub szerzenia się zarazy udzielać w razie potrzeby gminom niezasobnym, szczególnie w powiatach granicznych, zasiłków w wysokości conajmniej połowy tych wydatków, które im spowodują zarządzenia, przewidziane w § 7. i 8.

§ 37.

Zwrot kosztów przez strony.

Ustawodawstwu krajowemu zastrzega się wydanie postanowień o ściąganiu należitości i zwrotów w celu pokrycia kosztów, poniesionych przez gminy z powodu wykonywania zarządzeń po myśli niniejszej ustawy.

§ 38.

Nagrody i wynagrodzenia za szczególne świadczenia.

Za nadzwyczajną i ofiarną pomoc, dostarczoną przy wykonywaniu zarządzeń po myśli niniejszej ustawy, która skierowaną była w celu szybkiego

i skutecznego zwalczania rozszerzania się choroby, podlegającej obowiązkowi doniesienia, można przyznawać z skarbu państwa nagrody aż do kwoty dwustu koron.

Za szczególne, przekraczające miarę starańności obowiązkowej świadczenia przy zwalczaniu chorób, podlegających obowiązkowi doniesienia, po myśli niniejszej ustawy, można nadto uiścić z skarbu państwa stosowne wynagrodzenie za narosłe koszta i za nadzwyczajny nakład pracy.

Nagrody i wynagrodzenia przyznaje się z urzędu. Orzekać co do tego ma polityczna władza krajowa z wykluczeniem środka prawnego.

Część IV.

Postanowienia karne.

§ 39.

Naruszenie obowiązku doniesienia lub meldowania

Kto działa wbrew zawartym w niniejszej ustawie albo wydanym na jej podstawie zarządzeniom co do uskuteczniania doniesień i meldunków, karany będzie przez władzę polityczną grzywną aż do stu koron albo aresztem aż do ośmiu dni.

Nie wdraża się ścigania karnego, jeżeli doniesienie wniesione zostało wprawdzie nie przez obowiązanych do tego w pierwszym rzędzie, jednakowoż w należytych czasie.

§ 40.

Inne przekroczenia

Obok przypadków, wymienionych w § 39., ma władza polityczna karać grzywną do dwustu koron lub aresztem do czternastu dni działania i zaniechania, sprzeciwiające się niniejszej ustawie lub zarządzeniom, wydanym na jej podstawie, o ile nie wchodzi w zastosowanie ogólne ustawy karne.

§ 41.

Konfiskata i przepadek przedmiotów.

Jeżeli przechowywanie pewnych przedmiotów, obchodzenie się z nimi lub ich używanie stanowi naruszenie lub obejście jakiegoś przepisu niniejszej ustawy lub też zarządzenia, wydanego na jej podstawie, wówczas mogą powołane do tego organa władz sanitarnych przedmioty te skonfiskować.

Przedmioty, co do których nastąpiło naruszenie lub obejście zakazu obrotu, wydanego po myśli § 25., można w każdym razie skonfiskować, a władza polityczna, w której okręgu je napotkano, może orzec ich przepadek.

Konfiskata i przepadek przedmiotów po myśli ustępu poprzedniego nie są zależne od wdrożenia postępowania karnego przeciw pewnej osobie ani od jej zasądzenia.

Jeżeli przedmiot, uznany za przepadły, nie ma być zniszczony, należy go po odpowiednim przeprowadzeniu odkażenia sprzedać w drodze publicznego przetargu.

§ 42.

Przeznaczenie grzywien.

Grzywny oraz cena kupna przedmiotów, uznanych za przepadłe, przypadają na rzecz tych gmin, w których okręgu popełniono czyn karygodny lub napotkano przedmiot, uznany za przepadły, należy ich zaś używać na cele publicznej pieczy nad zdrowotnością.

Część V.

Postanowienia ogólne.

§ 43.

Zakres właściwości władz.

Przepisy niniejszej ustawy nie naruszają postanowień ustawy z dnia 30. kwietnia 1870, Dz. u. p. Nr. 68, dotyczącej organizacji publicznej służby sanitarnej.

Stosownie do tego należy do gmin w poręczonym zakresie działania w pierwszym rzędzie wdrożenie i przeprowadzenie dochodzeń, określonych w § 5., ustęp 1., oraz zarządzeń w celu zapobiegania chorobom zaraźliwym oraz ich rozszerzaniu się, określonych w §§ 7. do 14. i 18., tudzież współdziałanie na miejscu przy wszystkich innych zarządzeniach, wydawanych po myśli niniejszej ustawy.

W razie pojawienia się szkarlatyny, błonicy, tyfusu brzuszego, tyfusu plamistego, ospy, cholery azjatyckiej, dżumy, egipskiego zapalenia oczu, wścieklizny, ukąszeń przez zwierzęta wściekłe lub podejrzane o wściekliznę oraz w innych wypadkach naglego niebezpieczeństwa, winni właściwi lekarze, pozostający w publicznej służbie sanitarnej, wdrożyć także zaraz na miejscu dochodzenia, określone w § 5., ustęp 1., oraz wydać zarządzenia, określone w §§ 7. do 14.

Wdrożenie, przeprowadzenie i zabezpieczenie wszelkich przepisanych niniejszą ustawą dochodzeń i zarządzeń w celu zapobiegania chorobom, podlegającym obowiązkowi doniesienia, i ich zwalczania, względnie nadzorowanie i popieranie zarządzeń, wydawanych w pierwszym rzędzie przez gminy albo

po myśli ustępu poprzedniego przez właściwe organa sanitarne, należy do zadań władz politycznych, powołanych do wykonywania państwowego zakresu działania w sprawach sanitarnych.

§ 44.

Szczególne upoważnienia władz sanitarnych i ich organów.

Lekarze, wezwani do zbadania przypadku choroby po myśli § 43., ustęp 3., lub na zasadzie zarządzenia władzy, mają prawo po zawiadomieniu głowy gospodarstwa domowego albo osoby, której powierzono kierownictwo nad pielęgniowaniem chorego, do odwiedzania chorego lub przystępu do zwłok oraz do przedsięwzięcia badań, potrzebnych do ustalenia choroby. Przytem należy w miarę możliwości postępować w porozumieniu z lekarzem, który leczy chorego.

Organom, wysłanym przez władzę po myśli niniejszej ustawy w celu uskutecznienia odkażenia lub innych czynności, nie wolno wzbraniać przystępu do gruntów, domów i innych zakładów, w szczególności do ubikacji, podejrzanych o możliwość zarażenia, oraz do podejrzanych o to przedmiotów, tudzież przedsięwzięcia potrzebnych środków jakoteż wydania potrzebnych dla odkażenia lub zniszczenia zarządzeń względem przedmiotów i ubikacji.

Jeżeli nasunie się podejrzenie, że tai się chorobę, podlegającą obowiązkowi doniesienia, albo że ukrywa się przedmioty, podejrzane o możliwość zarażenia, wówczas może polityczna władza powiatowa dokonać rewizji domowej po myśli przepisów §§ 3. i 5. ustawy z dnia 27. października 1862, Dz. u. p. Nr. 88.

§ 45.

Zarządzenia w zakresie zarządu wojskowego.

Przeprowadzenie zarządzeń, które mają być wydane po myśli niniejszej ustawy w zakresie zarządu wojskowego, należy do władz wojskowych. Władze wojskowe i władze sanitarne winny się w wspomnianych celach z sobą porozumiewać.

§ 46.

Skutek odwołań.

Rekursy (odwołania) przeciw orzeczeniom i zarządzeniom, wydawanym na zasadzie niniejszej ustawy albo na zasadzie zarządzeń, wydawanych w celu jej wykonania, nie mają skutku odwołczego.

Wyjątek zachodzi tylko o tyle, o ile rozchodzi się o wykonanie orzeczeń karnych.

§ 47.

Postanowienia o opłacie pocztowej.

Osoby, obowiązane po myśli niniejszej ustawy do uskutecznienia doniesień i zgłoszeń, uwolnione są od uiszczania opłaty telegraficznej oraz opłaty pocztowej za wysłanie pocztą doniesień i zgłoszeń tego rodzaju nie w drodze przesyłki poleconej oraz bez dowodu doręczenia.

Zarząd sanitarny ma zwracać w rocznym ryczałcie kosztu odnośnych przesyłek, o ile nie korzystają one po myśli obowiązujących ustaw z uwolnienia od opłaty pocztowej.

§ 48.

Zniesienie przepisów dawniejszych.

Uchyła się moc obowiązującą §§ 393. do 397. włącznie ustawy karnej z dnia 27. maja 1852, Dz. u. p. Nr. 117, oraz patent z dnia 21. maja 1805, Zb. u. s. Nr. 731.

Również tracą moc obowiązującą z wejściem w życie niniejszej ustawy lub odnośnego rozporządzenia wszystkie przepisy, odnoszące się do przedmiotów, unormowanych niniejszą ustawą lub wydanym na jej podstawie rozporządzeniem.

§ 49.

Zmiana ustawy karnej.

Po nagłówku dziewiątego rozdziału części drugiej ustawy karnej z dnia 27. maja 1852, Dz. u. p. Nr. 117, należy wstawić:

Narażenie na niebezpieczeństwo zdrowia przez choroby zaraźliwe.

§ 393. Kto dopuści się działania lub zaniechania, co do którego może przewidzieć (§ 335.), że jest ono zdolne spowodować rozszerzenie się zaraźliwej choroby, a przez to niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego, będzie karany za przekroczenie grzywną od dziesięciu do tysiąca koron albo aresztem od trzech dni do trzech miesięcy, jeżeli zaś czyn spowodował ciężkie uszkodzenie ciała lub śmierć człowieka, będzie karany po myśli § 335.

Jeżeli czyn popełniono wśród okoliczności szczególnie niebezpiecznych, należy stosować kary, przewidziane w §§ 337. i 432.

§ 50.

Moc obowiązująca ustawy.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

§ 51.

Przepis wykonawczy.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych w porozumieniu z interesowanymi Ministrami.

Wiedeń, dnia 14. kwietnia 1913.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Heinold wkr.